

MARTA SMART I VAŠAR ZAGONETKI

 Roman u zagonetkama

Copyright © 2016, Uroš Petrović
Copyright © 2016 ovog izdanja, LAGUNA
Illustration Copyright © 2016, Dejan Mandić

AUTOR
Uroš Petrović

ILUSTRACIJE
Dejan Mandić

STILISTA KNJIGE
Nataša Hadžimanov

Laguna

„Ptičurina babe Araukarije!“, prepoznata Zelenokosa kreštavi zov, sa čijom se snagom i prodornošću mogao meriti samo pisak zahuktale parne lokomotive u veličanstvenom trenutku kad se mašinovođa oklembesi o poteznu žicu te je povuče zdušno kao da je ispod njega ponor koji se završava plitkom barom, uskovitlanom živahnim mimoplivom pirana i krokodila.

„Ideš sa mnom?“, upita devojčica svog buldoga dok se na brzinu odevala za neplaniranu noćnu posetu.

Jang se u međuvremenu ili onesvestio ili zaspao, te nije pokazivao znake pristanka na devojčicin predlog. U stvari, nije pokazivao nikakve znake, čak ni života.

„Spavaj ti, brzo ću ja! Samo da proverim šta se događa“, dobaci mu ona, praveći se da ne prozire njegov strašljivi performans.

Marta se sama uputi u zamagljenu noć...

Ginkova ulica je tonula u san. Čak su i žuti krugovi oko starinskih svetiljki izgledali kao da sanjivo žmirkaju. Marta je upravo otpevušila ponoćnu molitvu i spremala se za plavu avanturu snoviđenja, kada je jedan glasan krik rasterao sove sa okolnih krovova. Začu se potom lavež svih pasa Ginkove ulice osim jednog – njen francuski buldog Jang zaždio je pod krevet, a i tamo se, za svaki slučaj, pravio mrtav.

U kući babe Araukarije gorelo je svetlo. Devojčica otvori škripavu kapiju, oprezno se provuče između drangulija zagonetne namene koje je starica godina-ma sakupljala, te priđe živopisnim vratima. Tada usledi ono što je Marta očekivala, ali na šta se, kao i uvek, ozbiljno prestravila – gvinejska koka lešinarka kriknula je da najavi ponoćnog gosta.

„Uđi, uđi, Marta! Noćas nema spavanja! Vidi šta sam dobila!“, uvede je Araukarija u kuću i pokaza joj svetluca-vi papir leptirastog oblika.

Pred devojčicom je veselo igrala samozvana apotekarka u penziji (a Marta se još nije navikla na njen novi izgled – starica se nedavno podvrgla spektakularnom serijalu plastičnih operacija te je sada izgledala kao vremešna filmska diva koja sumanuto prkosi zahuktalim godinama). Zelenokosa pogleda misterioznu poruku kojom je mahala. Poruka se presijavala i menjala boju u zavisnosti od ugla pod kojim je miluje titrava svetlost fenjera.

„Pozivnica za Vašar zagonetki!“, reče devojčica zapanjeno.

„Tako je, Marta! Konačno! Doleteo mi je leptirić koji samo jednom u životu doleće! Ovako to beše: tačno u ponoć, pre više od osam stotina sekundi, moja se ljubimica oglasila. Prepoznah joj u glasu izvesnu uznemirenost. Pomislih da se nekakav uhoda negde pritajio, ali čim sam otvorila vrata, iz ugla mi pred noge slete pozivnica!“, ushićeno je prepričavala starica.

Marta nikada nije bila ljubomorna. Osim možda malo u ovom trenutku (i jednom na jednu Kjaru, ali to je bilo na nekom čudnom rečnom ostrvu, pa se ne računa). Vašar zagonetki beše gotovo mitska svetkovina, misteriozni skup odabranih o kojem se šaputalo kraj prazničnih ognjišta... Nikada se nije održavao redovno, niti na istom mestu. I nikada niko nije mogao ni da mu priđe bez svetlucave pozivnice u obliku leptira od providne plastike istkane raznobojnim filigranskim nitima. A ovo je bila tek četvrta takva pozivnica u istoriji koja je isporučena na neku adresu u Ginkovoj ulici.

Devojčica čestita Araukariji, i potrudi se da to bude od srca. I bilo je. Ipak, čim je popila čuveni domaćin čaj od trista trava, Marta se između ostalih osećanja uputi ka svojoj kući. Iako se radovala što će bar njena vremešna prijateljica učestvovati u legendarnoj manifestaciji, odsjaj meseca u njenim očima setno zacakli.

Ona ubrza korak. Pomisli na francuskog buldoga koji ju je sa nestrpljenjem čekao, i na sve drage ljude koje poznaje. Nasmeši se i bi joj lakše, i noć se, čak i naoko, nekako razvedri. Kada je stigla do kuće, naglo zastade.

„Ne mogu da verujem!“, uzviknu sa ushićenjem.

Na njenim vratima, umetnuta između vrata i okvira, svetlucala je presavijena, prozirna pozivnica.

„Peti leptir!“, uzviknu Marta oduševljeno, a te joj se reči učiniše nekako nemušto i uvrnuto poznate, ali joj ni nakraj pameti nije padalo odakle.

Osvanulo je jutro, vedro i cvrkutavo. Marta je otrčala kod profesora Šizlapa, nestrpljiva da mu se pohvali pozivnicom. Čim joj je otvorio vrata, pokazala mu je providnog leptira, umesto pozdrava.

„Pozivnica za Vašar zagonetki!“, uzviknuo je njen prijatelj, radujući se kao dečak, iako je imao toliko godina da je pamtio dane kada su fudbalski dresovi imali kragne, i pod njima pertle.

Oni se čvrsto zagriše. Razdragano, gotovo igrajući, profesor uvede devojčicu u svoju biblioteku.

„Znam da si jedne godine bio tamo! Ti i Lukijan! Znam i da se Lil Furius odande nikada nije vratio, i njegova vila još zvrji prazna u našoj ulici. Kako da se priprelim? Šta da obučem?“ krenu da ga rešeta pita-njima Zelenokosa, širom otvorenih očiju i još šire otvorenog uma.

„Nemoguće je spremi se za nešto tako neočekivano i neopisivo! Jedna od najluđih uspomena iz mladosti, a kada ja to kažem... Uh, znaš i sama da sam svojim životom prilično podigao lestvicu pojmu ludosti! Taj karavan čudesa je svake godine drugačiji!“, govorio je Šizlap, toliko uzbuđen da je devojčici jedva ulivao ginkov čaj u šoljicu.

„Ide i baba Araukarija!“, saopšti mu Marta.

„Znači, ipak je dočekala taj dan! Bravo, cure! Pa to je velika čast za našu ulicu – dve pozivnice iste godine! Kao Lukijan i ja! Kao onda... Mogu da vas bar odvedem do tamo – da još jednom, makar izdaleka, osetim dah te neponovljive čarolije, da joj vidim obrise... Tamo će biti čudaka iz čitavog sveta, najvećih genija i ludaka – tamo se ta ionako tanka granična linija sasvim gubi i obesmišljava. Marta! Blago tebi! Ne zaboravi da sve upamtiš, da možeš da mi ispričaš!“, govorio je bez prestanka.

„Kako se do tamo uopšte dolazi?“, upita devojčica.

„Daj mi pozivnicu da pogledam – u tim nitima je i mapa!“, reče i pogleda u krilati papir kroz lupu nepristojno debelog stakla.

Profesor nabra veđe dok je tumačio raznobojne prepletaje unutar pozivnice. Potom se učuta i polako podiže pogled preko naočara ka ustreptaloj zelenokosoj prijateljici.

„Gde će se održati? Gde, profesore?“, zavapi Marta za odgovorom.

Posle skoro pola veka, ponovo je osvanuo istorijski dan za Ginkovu ulicu – ponovo dva njena stanovnika kreću na najveću svetsku svetkovinu glavolomki i misterija. Zelenokosa devojčica i baba Araukarija sedele su na koferima, držeći u naručju svoje ljubimce. Obe prethodne noći nisu spavale i sada su obe gledale u istom pravcu, sa istim iščekivanjem i iz istog razloga.

Tada se začulo klepetanje železničkih točkova. Obe putnice ostaše duboko i iskreno zaprepašćene onim što je usledilo – vrisak gvinejske koke lešinarke i pisak sumanutog šinskog vozila koje im je prilazilo stopiše se u jedan grozomoran ton, što beše poprilično neizdrživo! Nije bilo sumnje da prisustvuju trenutku koji nikada neće zaboraviti.